BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr. 402. Wilno, dn. 10 marca ~~1930~~ 1931 r.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział. Str.

Kronika.

1. Nowy wicekonsul litewski w Dyneburgu. I. 1.
2. Udział Litwy w międzynarodowym kongresie rolniczym. " "

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

3. "Darbininkas" o sytuacji ekonomicznej na Litwie. II. "
4. "Dzień Kowieński" o działalności Banku Litewskiego. " "

Kronika.

5. Przebudowa portu rybackiego na rzece Swiętej. " 3.
6. Projekt budowy elektrowni w Birsztanach. " "

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

7. Stulecie powstania. III. "
8. Referentura do spraw amerykańskich Litwinów. " "
9. Wyrok sądu duchownego na księży. " "

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

N o w y w i c e k o n s u l l i t e w s k i w D y n e b u r g u. Kapitan rezerwy J.Steponajtis otrzymał nominację na stanowisko wice-konsula litewskiego w Dyneburgu.

U d z i a ł L i t w y w m i ę d z y n a r o d o w y m k o n g r e s i e r o l n i c z y m: Rząd litewski postanowił wziąć udział w V kongresie rolniczym, który rozpocznie się w Rzymie 28 b.m. Będzie to pierwszy kongres tego rodzaju w którym Litwa weźmie udział, gdyż na dotychczasowych czterech kongresach/w Warszawie, Bukareszcie, Pradze i Paryżu/ Litwa nie była reprezentowana.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

"D a r b i n i n k a s" o s y t u a c j i e k o n o m i c z n e j n a L i t w i e.

"Darbininkas" Nr.10.z dn.7.III.1931 r. Artykuł p.t. "Stan i perspektywy naszego życia ekonomicznego". Streszczenie:

Światowy kryzys gospodarczy nie ominął również Litwy. Twierdzenia "Lietuvos Aidasa" jakoby Litwa w powszechnym wirze bezrobocia i trudności gospodarczych, stanowi szczęśliwą wyspę,której kryzys ekonomiczny nie dotyka są przedwczesne i zbyt entuzjastyczne. Wprawdzie nie widzi się na Litwie rzesz bezrobotnych jednak tłumaczy się to tem, że Litwa jest krajem rolniczym, a z drugiej strony, że bezrobotni na Litwie nie są rejestrowani i nie ma możliwości stwierdzić ilu ich jest naprawdę. Tem niemniej istnieją oni i stanowią poważną bolączkę. W większości fabryk litewskich pracuje się tylko 3 do 4 dni w tygodniu. Powstające w Kownie nowe gmachy nie świadczą o pomyślnym stanie ekonomicznym, a tylko są wynikiem działalności pasożytów społecznych i w większości wypadków stanowią ciężar dla ludności wiejskiej i robotniczej, gdyż powstają za ich jej krwawo zapracowany grosz.

Głodu rolnicy litewscy nie cierpią, jednakże brak gotówki jest u nich chroniczny. Rolnicy zasiągają pożyczki z banków i od osób prywatnych, płacąc przytem lichwiarskie procenty.

Nieco nadziei budzi na przyszłość dopływ obcych kapitałów jak np.pożyczka szwedzka lub też oddanie Duńczykom koncesji na budowę kolei.

Naogół jednak głębsze wniknięcie w sytuację gospodarczą Litwy nie pozwala na zbytni optymizm.

"D z i e ń K o w i e ń s k i" o d z a ł a l n o ś c i B a n k u L i t e w s k i e g o.

"Dzień Kowieński" Nr.53 z dnia 7.III.b.r. Artykuł p.t. "Na marginesie sprawozdania Banku Litewskiego", Streszczenie:

W miesiącu ubiegłym odbyło się doroczne walne zebranie akcjonarjuszów Banku Litewskiego. Ogólne cyfry obrotów, zysków i wydatków bieżących w roku 1930 stosunkowo niewiele się różnią od odnośnych cyfr w r.1929 i specjalnie szerszej publiczności zainteresować nie mogą.

Nieco ciekawszą jest działalność emisyjna Banku Litewskiego.

Przedewszystkiem rzuca się w oczy znaczny wzrost emisji banknotów, których ilość w dniu 31/XII 1930 r. wynosiła okrągło 117,2 milj litów wobec 94,8 milj.litów w dniu 31/XII-1929 r. Zwiększy-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ła się przeto o 2~,4 milj.litów, co stanowi 23,5% podczas gdy wysokość pokrycia w kruszcu i dewizach wzrosła tylko o 13%.

Wychodząc z teoretycznego założenia, iż w normalnie funkcjonującem gospodarstwie społecznem istnieje samorzutne, elastyczne dostosowywanie się obiegu banknotów do potrzeb obrotu, trudno sobie narazie wytłumaczać fakt tak znacznego rozszerzenia tego obiegu w momencie silnej depresji gospodarczej. Katastrofalna bowiem zniżka cen produktów rolnych i związany z tem zastój w przemyśle i handlu powinny były znacznie zmniejszyć pojemność życia gospodarczego co do ilości środków obiegowych.

Pesymiści gotowi byliby dopatrywać się w tem oznak inflancji pieniężnej. Na razie jednak nie może być o tem mowy.

Mamy tu poprostu do czynienia z dosyć szeroko ujętym liberalizmem kredytowym, który Bank Litewski zaczął stosować w roku 1930 w związku z obniżeniem oficjalnej stopy dyskontowej. Tą tylko bowiem drogą było możliwem utrzymanie zysków roku 1930 za wysokości zysków roku poprzedniego. I rzeczywiście, widzimy, ze sprawozdaniam że bezpośrednio po dokonaniu obniżenia stopy dyskontowej portfel Banku zaczął gwałtownie wzrastać i w ciągu drugiego półrocza ubiegłego roku zwiększył się o całe 13 miljonów litów.

A zatem w swej polityce emisyjnej i kredytowej w roku ubiegłym Bank Litewski kierował się przedewszystkiem względami interesów własnych.

Podobny przejaw egoizmu mógłby być uważany za najzupełniej niewinny i wybaczalny dopóty, dopóki liberalizm kredytowy nie przekroczyłby granicy, poza którą rozpoczyna się już infkacja kredytowa. O tem, czy powyższa granica została w obecnych ~~xxxxxx~~ warunkach już przekroczona, wyrokować trudno, gdyż dlatego wypadłoby poddać dokładnej analizie skład portfelu Banku.

Gdyby jednak w najbliższej przyszłości nastąpiłby z tego powodu odpływ walut obcych i wypadłoby z tego powodu przystąpić do zastosowania restrykcji kredytowych, to w obliczu kryzysu gospodarczego mogłoby się to odbić niekorzystnie na życiu ekonomicznem kraju.

Co się tyczy pokrycia emisji to widzimy,że sprawozdania, że pokrycie kruszcowe w roku 1930 wzrosło o 4 miljony litów w cyfrach absolutnych, jednak wobec zwiększenia się ilości banknotów procentowy stosunek obiegu ich do pokrycia wyłącznie złotem spadł z 37% w roku 1929 do 33,6% w roku 1930.

Co do pokrycia dewizowego to widzimy z bilansu, iż ogólna ilość walut obcych, któremi Bank rozporządzał w dniu 31/XOO -1930 r., wynosiła okrągło 86,3 milj.litów, wobec 76,2 milj.w roku 1929. Pomimo więc zrealizowania w roku sprawozdawczym pożyczki szwedzkiej /około 13 milj./ zapas walut zwiększył się tylko o 10 milj.litów, czyli, że normalny przebieg życia gospodarczego w wyżej wspomnianym okresie cechował dosyć znaczny odpływ walut obcych z kraju. Jest to tembardziej godnem uwagi, że saldo naszego handlu zagranicznego w roku 1920 było wybitnie czynne.

Z ogólnej ilości walut obcych, posiadanych przez Bank Litewski, okrągło 6 miljonów znajdowało się w końcu 1930 r. w skarbcach centrali i oddziałów, zaś 80,3 milj.litów figurowały jako należność w obcej walucie korespondentów zagranicznych Banku, co statutowo jest najzupełniej dopuszczalnem.

Jednak o ile przez paru jeszcze laty pokrycie ~~xxxxxxx~~ emisji pełnowartościowemi walutami mogło być uważane za równoznaczne pokryciu złotem, to obecnie wobec coraz większego wyłomu, który kryzys gospodarczy czyni w życiu ekonomicznem i finansach krajów Europy Zachodniej, sprawa pokrycia znacznej części emisji obcemi walutami mogłaby obudzić pewne wątpliwości.

Inaczej mówiąc, byłoby może wskazanem starać się o przesunięcie punktu ciężkości pokrycia emisji z dewiz na kruszec.

Pozatem w sprawozdaniu Banku Litewskiego wszystkie bez wyjątku waluty znajdujące się w jego posiadaniu są zaliczone, jako pokrycie emisji. W bilansach innych banków biletowych waluty obce podlegają zróżniczkowaniu w zależności od ich jakości na waluty zaliczone i niezaliczone, jako pokrycie emisji. Ze sprawozdania więc Banku Litewskiego przypuścić należy, że cała ilość dewiz, znajdują-

cych się e jego kasach, a również i wszystkie należności korespondentów zagranicznych wyrażona jest w walutach pełnowartościowych, i odpowiednich do służenia, jako pokrycie obiegu banknotów.

Praktyka banków litewskich wykazała, że zapas kruszcu i walut obcych powinien być uważany nietylko, jako pokrycie emisji banknotów, lecz również i wszystkich natychmiast płatnych zobowiązań Banku, któremi są w znacznej części wkłady a vista. Zasada skądinąd zupełnie słuszna, gdyż wycofanie wkładu musi eo ipso zwiększyć emisję na odnośną sumę wycofanego wkładu.

Ze sprawozdania wynika, że w Banku Litewskim w dniu 31/XII 1930 r. było wkładów a vosta na 81,6 milj.litów. A przeto suma wypuszczonych banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań wynosiła w tym dniu 81,6+117,2=198,8 milj.litów pokrytych złotem i obcemi walutami na ogólną sumę 125,6 miljonów litów, co stanowiłoby okrągło 60,3%.

P r z e b u d o w a p o r t u r y b a c k i e g o n a r z e c e Ś w i ę t e j . 30 marca w Ministerstwie Skarbu odbędą się przetargi na przebudowę portu na rzece Świętej w pobliżu Połągi. Warunki przetargów: koszta budowy nie powinny przekraczać 1 milj.litów, prace nad przebudową mają być ukończone 15 września.

P r o j k e t b u d o w y e l e k t r o w n i w B i r s z t a n a c h . Z inicjatywy inżynierów Smilgiewicza i Kajrysa ma być utworzony kapitał zakładowy w celu budowy potężnej elektrowni na pętli birsztańskiej, któraby zasilała w prąd elektryczny całą Litwę. Kapitał ma być utworzony ze składek urzędników państwowych, którzy zarazem będą akcjonarjuszami powstającego towarzystwa. Organizatorzy przedsięwzięcia mają nadzieję zebrać w ten sposób w przeciągu 10 lat 37 milj. litów. Jak wiadomo za 8 lat wygasa koncesja udzielona firmie belgijskiej.

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

S t u l e c i e p o w s t a n i a . Profesor uniwersytetu kowieńskiego Janułajtis wystąpił w prasie, nawołując do uczczenia stulecia powstania przeciw rządowi carskiemu, które przypada na dzień 25 marca b.r.

R e f e r e n t u r a d o s p r a w a m e r y k a ń s k i c h L i t w i n ó w . Przy Ministerstwie Skarbu ma być zorganizowana specjalna referentura, której celem będzie ułatwienie Litwinom amerykańskim dostarczania wiadomości o Litwie, a zwłaszcza ułatwianie im nabywania ziemi w kraju.

W y r o k s ą d u d u c h o w n e g o n a k s i ę ż y . Na mocy wyroku Trybunału Kurji biskupiej z dn.21 ub.mies., ksiądz wikary z Kartan Palutawiczus za fałszywe świadectwo, złożone w sądzie duchownym i przed sędzią śledczym Sądu Okręgowego w Szawlach, /w sprawie ks.Spudasa/ został skazany na rok celi klasztornej z jednoczesnem zawieszeniem w funkcjach kapłańskich w przeciągu również jednego roku.

Na mocy wyroku Trybunału Kurji biskupiej w Telszech z dnia 28 ub.mies. b. proboszcz parafji w Retowie obecny rektor filji parafjalnej w Jakubowie ks.Ignacy Spudas za posługiwanie się krzywoprzysięzkiemi zeznaniami 3 świadków w sprawie z L.Girdwoyniową w procesie o maj.Iszliny i za uczynione w ten sposób publiczne zgorszenie, skazany został na dwa lata celi klasztornej z jednoczesnem zawieszeniem w funkcjach kapłańskich /ab omni sacerdotali/ również na przeciąg 2 lat.

B7